

СЕКЦІЯ 2
ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ
МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

SECTION 2
GLOBAL CHALLENGES AND MODERNTRENDS IN THE DEVELOPMENT
OF INTERNATIONAL LAW

УДК 341.322

Баран А. В.

*к.ю.н., доцент кафедри міжнародного
права та міграційної політики,
Західноукраїнський національний
університет*

ЗАКОНОДАВСТВО ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ ЄС ПРО ВІЙСЬКОВИЙ
ОБОВ'ЯЗОК (НА ПРИКЛАДІ НІМЕЧЧИНИ)

Після закінчення Другої світової війни у 1945 році на Потсдамській конференції союзники домовилися про демілітаризацію та роззброєння Німеччини і поділ її на чотири зони окупації. Повоєнна пацифістська ситуація відобразилася на думці німецького народу щодо військового обов'язку.

Проте, коли у 1950-х роках змінився ландшафт безпеки та зовнішньої політики, західні союзники закликали Німеччину розділити відповідальність за оборону від будь-якої можливої агресії Радянського Союзу. У 1955 році Західна Німеччина сформувала Бундесвер (збройні сили) і приєдналася до нещодавно створеної Організації Північноатлантичного договору (НАТО).

Спочатку Основний закон не містив жодних положень, що стосувалися б збройних сил та військового обов'язку. У 1955 році до Основного закону були внесені поправки, які передбачали створення збройних сил, що виконували б лише оборонну роль [1, с.114].

Закон про військовий обов'язок в Німецькій Федеративній Республіці (Wehrpflichtgesetz) набув чинності 21 липня 1956 року, що дало початок щорічному призову солдат [2]. Щоб уникнути перетворення нових збройних сил на «квазі-державу в державі» та можливу загрозу демократії, як це було з колишнім Рейхсвером (Імперською армією), збройні сили були створені як так звана «парламентська армія». Це означало, що хоча командування Збройними силами в мирний час покладено на міністра оборони (Основний закон, ст. 65а) [3], німецький уряд зобов'язаний отримати схвалення парламенту перед кожним розгортанням військ. Солдати повинні бути «громадянами у формі» (Staatsbürger in Uniform), які мають зв'язок із суспільством і отримують уроки з розвитку лідерських якостей та громадянської освіти. Цей принцип гарантує солдатам загалом ті самі права,

що й усім іншим громадянам під час служби в Бундесвері, за деякими винятками.

Було вирішено, що військова повинність буде поширюватися на всіх громадян чоловічої статі. Перший федеральний президент Німеччини Теодор Хойс охарактеризував призов як «законне дитя демократії» [4]. Загальна військова повинність гарантувала, що в збройних силах будуть представлені всі верстви суспільства і що до всіх буде однакове ставлення.

Хоча ідея призову полягала в тому, щоб забезпечити рівне ставлення, розділи 9-12 Закону про обов'язкову військову службу передбачали низку винятків з призову, включаючи медичну непридатність, засудження за злочин, перебування у статусі священика, зарахування на освітню програму та одруження. Після закінчення холодної війни і падіння Берлінського муру Бундесвер постійно і суттєво скорочувався, внаслідок чого потреба в призовниках зменшилася. З роками кількість придатних чоловіків, яких призивали до армії, стрімко зменшувалася. У період з 1957 по 1989 рік щороку призивали в середньому 178 000 чоловіків. У 1990 році, після об'єднання Німеччини, було призвано 189 000 чоловіків з колишнього Сходу і Заходу. У 2009 році ця цифра знизилася до 68 000.

Крім того, кількість місяців, протягом яких призовники повинні були служити, була різною. У період з 1957 по 1962 рік чоловіки повинні були служити дванадцять місяців, потім цей термін збільшили до вісімнадцяти місяців до 1972 року. Після цього, у зв'язку зі скороченням Бундесверу, термін служби поступово зменшився до шести місяців.

Закон про військовий обов'язок в Німецькій Федеративній Республіці (Wehrpflichtgesetz) діяв 55 років, 1 липня 2011 року німецький Бундестаг (парламент) прийняв рішення про призупинення призову і перетворення Збройних сил Німеччини на армію професійних і добровольчих солдат. Замість обов'язкової військової служби сьогодні німецьке законодавство передбачає добровільну військову службу терміном до 23 місяців як для чоловіків, так і для жінок (Wehrpflichtgesetz, §§5, 6b) [2].

Проте, на сьогодні призов не скасований, а лише призупинений і може бути відновлений у будь-який час (під час оголошення парламентом Німеччини, про те що держава зазнає нападу або неминучої загрози застосування збройної сили («стан оборони або напруженості»).

До призупинення призову кожен чоловік, який відмовлявся від проходження обов'язкової військової служби з міркувань совісті, повинен був замість неї проходити альтернативну цивільну службу (Zivildienst) (Основний закон, ст. 12а, п. 2) [3]. Альтернативну цивільну службу зазвичай проходили в закладах охорони здоров'я, будинках для людей похилого віку, дитячих садках або в установах для людей з обмеженими можливостями.

Останнім часом у Німеччині з'являються пропозиції щодо відновлення обов'язкової військової служби у світлі мінливого і нестабільного безпекового середовища, проте, лише 42% населення підтримують таке відновлення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Баран А. Обов'язок захищати Батьківщину в Україні та країнах ЄС (на прикладі Німеччини) : історико-правовий аспект. *Knowledge, Education,*

- Law, Management.* № 7 (51), С.112-119.
2. Wehrpflichtgesetz in der Fassung der Bekanntmachung vom 15. August 2011 (BGBl. I S. 1730), das zuletzt durch Artikel 12 des Gesetzes vom 28. Juni 2021 (BGBl. I S. 2250) geändert worden ist. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/wehrpflg/index.html> (дата звернення:12.04.2023).
 3. Basic Law for the Federal Republic of Germany in the revised version published in the Federal Law Gazette Part III, classification number 100-1, as last amended by the Act of 28 June 2022 (Federal Law Gazette I p. 968). URL: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_gg/englisch_gg.html (дата звернення:12.04.2023).
 4. Theodor Heuss. Parlamentarischer Rat, 1948-1949: Akten und Protokolle, Vol. 14. Hauptauschuss, Teilband 2, P.132.

УДК 341.1

Беська С. В.
*викладач кафедри міжнародного права
та міграційної політики,
здобувач вищої освіти ступеня
доктора філософії,
Західноукраїнський національний
університет*

ПОБУДОВА МЕХАНІЗМУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ У РОЗРІЗІ НАЦІОНАЛЬНОГО ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Інформаційне законодавство України сьогодення хоча й загалом відповідає європейським та міжнародним стандартам. Так, саме у статті 10 Конвенції про захист прав та основоположних свобод людини знаходить своє відображення право свободи дотримування поглядів, ідеї одержання та поширювання інформації без прямого втручання збоку держави та незалежно від кордонів. Дана стаття імплементована у національне законодавство України, закріплена у статті 34 Конституції України та у нормах таких джерел як, Законів України "Про інформацію", "Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні", "Про телебачення і радіомовлення", "Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації", "Про інформаційні агентства", "Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів", тощо. Закріплено положення та принципи регулювання діяльності засобів масової інформації у національному законодавстві. У контексті глобалізаційних процесів чинне законодавство має значні прогалини та не відповідає рівню досягнутому зараз інформаційних відносин, усі нормативно- правові документи у інформаційній сфері прийняті ще до демократизації національного законодавства до затвердження